

Zondag 3 november 2019 - dankzondag

Lezingen: 1 Samuël 17 : 31 - 50

Lucas 17 : 11 – 19

Het verhaal van vandaag is voor veel mensen een favoriet: het verhaal van David en Goliath. In een paar woorden: de kleine die wint van de grote. Maar het raakt ook aan andere vragen die dit verhaal oproept, naar de verhouding tussen God en geweld. Wie is God? Is er 'in God geen geweld' of is de Eeuwige de Heer van de legerscharen, zoals hij in het boek Samuel naar voren komt? Soms moet er misschien gekozen worden om een reus van kwaad om te brengen. Je kunt het verhaal van David en Goliath in een zinnetje samenvatten – Moge de Heer je bijstaan/Vertrouw op God. Dat is gemakkelijk te onthouden. Maar hoe ontdek je wat dat inhoudt, als je morgen aan het werk gaat, als je deze week weer voor een onderzoek moet, of als je dagen zo eenzaam zijn.

Hoe vertrouw je op God, hoe ziet dat er uit? De Bijbel vertelt ons verhalen over God en mensen. We zijn niet in de kerk om elkaar een simpele boodschap te vertellen, die je in één regel samen kunt vatten. We zijn er om verhalen te horen die over ons leven gaan, met zoveel nuances en verrassingen en onverwachte wendingen, met tegenstand en bijna doodlopen.. En toch..

David is een held die laat zien hoe je er niet aan went, aan het geschreeuw van een Goliath, aan het klein maken en ontmenselijken van groepen mensen. David komt op het toneel als een heel volk inclusief de koning, een heel leger zich heeft laten verlammen door één gigant, een reus die sterke taal uitbraakt. Niemand durft meer, ze laten het alleen maar over zich heenkomen.

David doorbreekt wat daar gebeurt en vraagt: wie is die man dat hij Gods mensen zo kleineren mag? Hij doorbreekt het wennen aan de angst, het alleen maar horen wat deze man roept: ik ga winnen, ik versla jullie, ik ben sterker..

Wat als iemand hem verslaat? Dat is toch ook mogelijk? Is dat ook mogelijk? Dat de reus verslagen wordt. Zijn vertrouwen op God gaat gepaard met behoorlijk wat zelfvertrouwen. Het lijkt bijna grootspraak, hoe hij vertelt over wat hij als herder meemaakt; hoe hij wilde dieren neerslaat, bij de keel grijpt om zijn schapen te beschermen. David maakt zich niet klein. Bepaald niet. Hij vertelt eerst over wat hij gedaan heeft, over zijn prestaties als herder. Ik heb leeuwen en beren verslagen, en daarom zal het met dat beest van een Goliath – want zo gedraagt hij zich... - zal het ook wel gaan. Dan noemt hij God – de levende God die hem bij de leeuwen en beren geholpen heeft.

Davids talent, zijn ervaring dat wat hij geleerd heeft en goed kan, - misschien zelfs in zijn overmoed - daarin heeft hij God ontdekt. Dat staat niet los van God. Zijn talent, zijn harde werken en het geluk dat hij gehad heeft, daar was God deel van. Alleen in het veld, met een leeuw of beer voor zich, kon hij ook niet anders dan vertrouwen op God. Er was niemand anders.

Misschien waren het onvermoede krachten die tevoorschijn kwamen. Dat ene regeltje ‘vertrouw op God’ krijgt hier kleur. Zodat we zien hoe dat bij David gegaan is.. Is dat bij ons ook zo? Betekent op God vertrouwen dat je zicht krijgt op wat je mogelijkheden zijn – wat je wel kunt en wat er aan kracht in je zit? Betekent vertrouwen op God dat je een ander verhaal kunt horen dan het wennen aan angst, aan dat wat onmogelijk lijkt, te groot voor je is?

Betekent vertrouwen op God dat je minder stilstaat bij de kracht die je mist, en meer vertrouwen gaat op de kracht die je ontvangen zult, als het er op aan komt?

David is een herder en zo staat hij ook voor Goliath. Het harnas van Saul trekt hij niet aan, hij hoeft geen ander te zijn. Hij strijdt met wat hij heeft en kan. Meer niet. En dat is genoeg. En hij weet dat hij wat hij kan tegelijk ontvangen heeft – het heeft met God te maken.

Met Gods hulp. Zijn stok waar Goliath over buldert – je kunt er Psalm 23 in horen, uw stok en uw staf die geven mij moed

En de 5 steentjes die hij klaar houdt, verwijzen die niet naar de kern van het verbond tussen God en zijn volk, de 5 boeken van Mozes waarin staat op wie je vertrouwen kunt. De kern van het verhaal van David lijkt te zijn: geen mens kan de wereld redden, dat kan God alleen. Dat is wat kracht geeft, daar komt onze kracht vandaan. Maar God kan het niet zonder ons, zonder onze inzet. God werkt door ons heen. We zijn– mensen met onvermogen, met fouten. Onvolmaakt.

Zonder hulp redt een mens het niet. Geen mens kan het alleen op eigen kracht. Dan word je een Goliath, die in grote harnassen en met grote woorden eigen kracht staat uit te schreeuwen. Pijnlijk genoeg wordt er vaak ook nog in geloofd... dat maakt het soms een aantrekkelijke optie. Je kunt er ver mee komen. Maar het is onmenselijk. Menselijk is om toe te geven dat je hulp nodig hebt... hoe moeilijk ook, met de woorden waar we in een kerkdienst mee beginnen: onze hulp is in de naam van God. Zo treedt David Goliath tegemoet. Niet namens zichzelf, maar namens de Eeuwige die onrecht desnoods een kopje kleiner maakt, die recht zet. We hoeven en kunnen het niet alleen. God is hulp van wie zoekt naar zijn koninkrijk.

Maar hoe moeilijk is dat om op Gods hulp te vertrouwen? En dankbaar te zijn voor alles wat ons geschonken wordt. Aan kracht en vertrouwen.

En zo komen we bij de evangelie-lezing, die vanmorgen over de dankbare Samaritaan gaat.

Lukas vertelt, dat Jezus, op weg naar Jeruzalem, door het grensgebied van Samaria en Galilea reist. In de buurt van een dorp komen hem tien mensen tegemoet, die aan huidvraat lijden. Deze ziekte, in oudere vertalingen met melaatsheid weergegeven, is hetzelfde als de ziekte lepra.

Het was een zeer besmettelijke huidaandoening en vanwege het infectiegevaar mochten mensen met huidvraat zich niet in de bewoonde wereld vertonen. Ze werden buitengesloten.

Vanzelfsprekend waren ze ook niet welkom in tempel of synagoge. En wanneer ze in de wildernis, waar ze verkeerden, toch iemand tegenkwamen, moesten ze luidkeels de waarschuwing roepen: ‘Onrein! Onrein!’

Maar deze tien roepen iets anders, wanneer ze Jezus zien. Van een afstand schreeuwen ze: ‘Heer, ontferm u! Kyrië eleison! Meester, ontferm u over ons.’ Jezus antwoordt hen: ‘Ga je aan de priesters laten zien.’

Dat is heel vreemd. Naar de priester gaan, dat deed je, wanneer je genezen was. De priester controleerde dan de genezing, er volgde een uitvoerig ritueel en dan mocht je weer terugkeren onder de mensen. Dan hoorde je er weer bij. Maar deze mensen zijn nog niet genezen. Ze moeten van Jezus op weg gaan, in het vertrouwen, dat ze zullen genezen.

Het is eigenlijk een minicursus geloven, wat deze mensen, die Jezus als ‘Meester’ aanspreken, van Hem ontvangen.

Geloven is blijkbaar niet een handvol geloofswaarheden aannemen of bepaalde geloofsregels onderschrijven. Nee, geloven is op weg gaan en al gaande jouw weg op God vertrouwen. En dat doen deze mensen.

Lukas vertelt: Terwijl ze gingen werden ze gereinigd. ‘En het geschiedt, als zij gaan, dan worden ze genezen.’ Geloofsvertrouwen hebben ze dus alle tien. Maar er is er maar één, die vervolgens stilstaat, die niet gewoon doorloopt, ja, die zelfs terugkomt om God te loven en Jezus te bedanken. Luidkeels verheerlijkt hij God, net zo luid als hij daarvoor kyrieleis had geschreeuwd.

De dankbare Samaritaan leert ons, om te ontvangen, als uit Gods hand. Deze Samaritaan gaat ons voor in het loflied, ons danklied.

Soms lijkt het wel alsof ons een gloria, een loflied op Gods liefde, ons steeds moeilijker uit de mond komt.

Het is een ervaring die we misschien wel herkennen: het gevoel dat je, dat je God kwijt bent, dat je niet meer kunt bidden, dat je niet meer kunt zingen, dankbaar zijn omdat je te verdrietig bent, te wanhopig, te moedeloos, te kwaad, te ongelovig bent. Ik kan het niet, ik doe het niet.

Een ander moet het nu maar voor mij doen, zoals ik het op een ander moment misschien weer voor een ander kan doen. En wat is het dan goed als we ander mensen om ons heen hebben, dat het niet altijd uit onszelf hoeft te komen, dat we ook wel kunnen stilvallen.

Dat we ons laven aan de geestkracht, het geloof van anderen. Dat is ook de kracht van een geloofsgemeenschap.

Zo kan God in ons midden zijn. En we zingen niet alleen omdat we zo opgewekt en vrolijk zijn, maar we zingen ook omdat we een afstand willen overbruggen.

De afstand tussen Gods beloften van recht, vrede en geluk aan de ene kant en onze wereld, ons leven aan de andere kant.

Er is in ons leven dikwijls een niet-zien, een niet ervaren van Gods goedheid in de wereld en in ons leven.

Juist omdat die afstand er is zullen we toch blijven zingen? Want we zullen ons toch niet zonder meer neerleggen bij die tegenspraak, die er is, tussen Gods vrede en onze wereld.

Als we kijken naar de wereld om ons heen, als we kijken naar het verdriet in ons eigen leven, onze eigen zorgen. Dan hebben we vaak de neiging om alleen nog maar een kyrie, een Heer ontferm u uit te spreken, uit te roepen.

Zou dat dan betekenen dat we pas een Gloria, een Godlof kunnen zingen, als het werkelijk weer goed gaat met de wereld en als alle mensen genezen zijn?

Nee, dat denk ik niet, dat hoop ik niet.

Juist temidden van ondergang en dreiging zullen we blijven zingen van de hoop die ons in Christus gegeven is. Zoals David bleef vertrouwen op Gods kracht.

Hoe moeilijk ons dat soms ook zal afgaan.

En laten we dan in ieder geval een danklied, een lofzang zingen, als toekomstvisioen, als een lied: vol van hoop.

Dat deze morgen, die in het teken staat van danken voor gewas en arbeid daarvan een uitdrukking zal zijn.

Dat wij God danken voor alle goede gaven. Dat wij op God blijven vertrouwen.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk
ds. Hillegonda Ploeger